

Sygn. akt V KO 53/22

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie z zażalenia **A. K.-D.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 1 czerwca 2022 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w Ł.
z dnia 12 maja 2022 r., sygn. akt IV Kp [...],
o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,
z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości,
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł. postanowieniem z dnia 12 maja 2022 r., zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie innemu sądowi równorzędnemu, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, sprawy z zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonej A. K.-D. na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. o umorzeniu śledztwa o przestępstwa z art. 231 par. 1 k.k., którego mieli się dopuścić prokuratorzy Prokuratury Rejonowej Ł., prowadzący lub nadzorujący postępowania w sprawach o sygn. akt Ds. [...]1, Ds. [...]2, Ds. [...]3, Ds. [...]5, Ds. [...]6 oraz Ds. [...]7. W przekonaniu Sądu Rejonowego okoliczność, że sprawa dotyczy zachowań służbowych prokuratorów jednostki znajdującej się w obszarze właściwości miejscowej Sądu właściwego do rozpoznania zażalenia, prokuratorzy ci występowali lub występują przez tym Sądem w charakterze oskarżycieli

publicznych lub rzeczników interesu publicznego, uzasadnia wystąpienie w trybie art. 37 k.p.k., zważywszy na zewnętrzny aspekt bezstronności sędziego.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Inicjatywa Sądu Rejonowego w Ł. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zauważyć, że instytucja unormowana w art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątku od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tego względu jej zastosowanie powinno mieć miejsce jedynie wówczas, jeżeli przemawiają za tym istotne względy, związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości. Jednym z nich jest autorytet wymiaru sprawiedliwości, dla kształtowania którego należy unikać sytuacji, w których rozpoznanie danej sprawy przez sąd wiązałoby się z ograniczeniem swobody orzekania lub mogłoby – w odczuciu społecznym – prowadzić do przekonania o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że „zewnętrzny wizerunek funkcjonowania sądów wymaga, aby unikać wszelkich sytuacji mogących stwarzać zagrożenie formułowania racjonalnych opinii, że nie tylko względy merytoryczne decydują o sposobie rozstrzygnięcia sprawy. Toteż należy uwzględnić wniosek złożony w trybie art. 37 k.p.k., jeżeli zachodzą uzasadnione podejrzenia, że postronny, ale i obiektywny obserwator określonego postępowania sądowego mógłby powziąć wątpliwości co do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny i bezstronny w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2021 r., II KO 34/21, LEX nr 3181529; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2019 r., V KO 71/19; LEX nr 2744156*).

Należy jednak zaznaczyć, że w judykaturze powszechnie wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym: „pozostawanie w relacjach zawodowych, w tym przede wszystkim procesowych, w żadnym razie nie może być powodem zastosowania art. 37 k.p.k., tak samo jak bliskość pomieszczeń, w których znajdują się instytucje sądu i prokuratury. W sytuacji natomiast, gdyby wspomniane relacje przybrałyby formę ściślejszą, przekraczającą granice zwyczajnych stosunków zawodowych, mogłyby stanowić podstawę wyłączenia poszczególnych sędziów w oparciu o art.

41 § 1 k.p.k.” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2021 r., II KO 102/21, LEX nr 3322294; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2021 r., II KO 81/21, LEX nr 3335532; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2021 r., II KO 88/21, LEX nr 3333591*). Podzielając zaprezentowane powyżej stanowisko trzeba zauważyć, że zacytowany przez Sąd Rejonowy pogląd prezentowany w literaturze odnosi się do sytuacji, w których oskarżonym albo pokrzywdzonym jest prokurator. Tymczasem w sprawie, której dotyczy wniosek, postępowanie przed sądem właściwym miejscowo według zasad ogólnych sprowadza się jedynie do kontroli zasadności postanowienia prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa. Wprawdzie zagadnienie to może potencjalnie zaważyć o postawieniu prokuratora w stan oskarżenia, jednak jest to już tylko kontrola decyzji procesowej i to podjętej na wstępnym etapie postępowania karnego. W takim układzie procesowym wystarczającą gwarancją bezstronności sądu jest instytucja wyłączenia sędziego, określona w art. 41–42 k.p.k. Dopiero, jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie nie będzie możliwe, sąd wyższego rzędu przekaże sprawę innemu sądowi równorzędnemu, na podstawie art. 43 k.p.k. Wypada podkreślić, że nie należy nadużywać uprawnień Sądu Najwyższego określonego w art. 37 k.p.k., mającego – jak już zaznaczono – charakter wyjątkowy, a przekazanie sprawy w omawianym trybie winno nastąpić jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W przeciwnym razie, korzystanie z tzw. właściwości delegacyjnej może obniżyć poziom zaufania do sądów, osłabić przekonanie o ich bezstronności, co byłoby sprzeczne z *ratio legis* tej regulacji.

Z tych względu orzeczono jak w postanowieniu.

a.s.